

ถอดบทเรียนการประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงตามคุณธรรมเป้าหมาย ๕ ประการ
พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู
กองบริหารการคลัง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

จากข้อมูลที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมคุณธรรมเป้าหมาย ๕ ประการ และการรับรู้และเข้าใจในเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่กองบริหารการคลัง สามารถถอดบทเรียนที่สำคัญได้ดังนี้:

บทเรียนจากการประเมินคุณธรรม

๑. คุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่ยังมีจุดที่ต้องพัฒนา:

จุดแข็ง: บุคลากรกองบริหารการคลัง มีความโดดเด่นและสม่ำเสมอสูงในคุณธรรมด้าน "กตัญญู" และ "สุจริต" โดยเฉพาะการดูแลบุพการี ความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น การภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีการเป็นข้าราชการ และการปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียม คุณธรรมพอเพียงและวินัยโดยรวมก็อยู่ในระดับ "ประจำ" สะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

จุดอ่อนที่ต้องเร่งพัฒนา: "คุณธรรมจิตอาสา" เป็นคุณธรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและยังอยู่ในระดับ "ส่วนใหญ่" ซึ่งต้องได้รับการส่งเสริมอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการเข้าร่วมโครงการบริจาคโลหิต และการทำกิจกรรม ๕ ส และ Big Cleaning Day โดยไม่รอคำสั่ง นอกจากนี้ การร่วมกิจกรรมรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน (พอเพียง) และการจัดการรายรับรายจ่ายส่วนตัว (พอเพียง) ก็ยังเป็นจุดที่ควรได้รับการส่งเสริมเช่นกัน

ความสม่ำเสมอในพฤติกรรมมีความสำคัญ: แม้หลายคุณธรรมจะอยู่ในระดับ "ประจำ" แต่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในบางข้อบ่งชี้ว่ายังมีความหลากหลายในการปฏิบัติ เช่น การไม่รับของขวัญ (สุจริต) หรือ การมาปฏิบัติหน้าที่ให้เร็ว/ช้ากว่าเดิม (วินัย) แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกคน

บทเรียนจากการรับรู้และเข้าใจในมาตรฐานจริยธรรม

๑. ช่องว่างสำคัญด้านความเข้าใจในการป้องกันการทุจริตและกฎหมาย:

จุดแข็ง: เจ้าหน้าที่กองบริหารการคลัง ส่วนใหญ่มีความเข้าใจที่ดีในเรื่องการผลักดันการมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมเสมอภาค และความมุ่งมั่นในการทำงาน

จุดอ่อนวิกฤติ: การรับรู้และเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตและการปฏิบัติตามกฎหมายยังอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง

- มีผู้รับรู้และเข้าใจเรื่อง "การไม่เรียกรับหรือยอมรับของขวัญหรือผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่" น้อยที่สุด เพียงร้อยละ ๑๘.๓๗ ซึ่งเป็นเรื่องที่เสี่ยงต่อการทุจริตโดยตรง

- การรับรู้และเข้าใจเรื่อง "การปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรม" น้อยเป็นอันดับสอง เพียงร้อยละ ๒๔.๔๙ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของการทำงานราชการการ และ "แยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงานอย่างชัดเจน ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ" ก็ยังมีการรับรู้และเข้าใจไม่ถึงครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๔๔.๙๐)

ผลกระทบ: ความไม่เข้าใจที่ชัดเจนในประเด็นเหล่านี้อาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือการกระทำผิดโดยไม่เจตนา

๒. ความเข้าใจในจริยธรรมพื้นฐานยังไม่ครอบคลุม:

- แม้จะเป็นเรื่องพื้นฐาน แต่การรับรู้และเข้าใจในเรื่อง "การตรงต่อเวลา" อยู่ที่เพียงร้อยละ ๕๓.๐๖ ซึ่งค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับการปฏิบัติจริงในคุณธรรมวินัยที่ระบุว่า "ประจำ" บ่งชี้ว่า "การรู้" อาจไม่ได้หมายถึง "การเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงเหตุผลและความสำคัญ" เสมอไป
- การรับรู้และเข้าใจในเรื่อง "การพัฒนาตนเอง" ก็ยังต่ำ (ร้อยละ ๔๔.๙๐)

บทเรียนโดยรวม

๑. พฤติกรรมที่ดีไม่ได้หมายถึงความเข้าใจที่สมบูรณ์เสมอไป แม้บุคลากรกองบริหารการคลัง จะมีพฤติกรรมคุณธรรมโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะด้านกตัญญูและสุจริต แต่การสำรวจการรับรู้และเข้าใจชี้ให้เห็นว่า ยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในรายละเอียดของมาตรฐานจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน

๒. ต้องเร่งแก้ไขช่องว่างด้านความรู้ที่เป็นความเสี่ยง: การที่บุคลากรกองบริหารการคลัง ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่อง "No Gift Policy" และการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ถือเป็นความเสี่ยงสำคัญที่อาจนำไปสู่การกระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ จำเป็นต้องมีการอบรมและการสื่อสารที่เข้มข้น ชัดเจน และต่อเนื่องในประเด็นเหล่านี้

๓. ส่งเสริมคุณธรรมจิตอาสาให้เป็นพฤติกรรมประจำ: จิตอาสาเป็นคุณธรรมที่อ่อนแอที่สุดและต้องการการกระตุ้นจากกองบริหารการคลัง อย่างจริงจัง ผ่านการสร้างโอกาส การอำนวยความสะดวก และการปลูกฝังสำนึกการเป็นผู้ให้

๔. บูรณาการการพัฒนา: ควรนำจุดแข็งด้านคุณธรรมที่มีอยู่ (กตัญญู สุจริต) มาใช้เป็นรากฐานในการส่งเสริมคุณธรรมด้านอื่น ๆ (เช่น จิตอาสา) และเชื่อมโยงกับการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในมาตรฐานจริยธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

บทเรียนนี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและรักษาพฤติกรรมคุณธรรมที่ดี เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืน

นายชนาธิป นวลแจ่ม
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
ผู้ถอดบทเรียน